

चाणक्य मंडल परिवार

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक CMPT000

BOOKLET No.

प्रश्नपुस्तिका

Paper 8

एकूण प्रश्न : 50

एकूण गुण : 100

वेळ : 1 (एक) तास

सूचना

- (1) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे न विसरता नमूद करावा.
- (2) सदर प्रश्नपुस्तिकेत 50 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. असा तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.
- (3) आपला परीक्षा-क्रमांक ह्या चौकोनात बॉलपेनने लिहावा.
- (4) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे.
- (5) ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.
- (6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही.
- (7) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत.
- (8) प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच “उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक चुकीच्या उत्तरांसाठी एक चतुर्थांश गुण वजा करण्यात येतील”.
- (9) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे.

परीक्षा-क्रमांक

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

चाणक्य मंडल परिवार

1. खालीलपैकी उच्च न्यायालयाची अधिकार क्षेत्रे कोणती ?

(अ) प्रारंभिक अधिकार क्षेत्र

(ब) अपिलीय अधिकारक्षेत्र

(क) सल्लादायी अधिकार क्षेत्र

(क) पर्यवेक्षणाचे अधिकारक्षेत्र

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ, ब, क

(2) ब, क, ड

(3) अ, ब, ड

(4) वरील सर्व बरोबर

Which of the following are the main jurisdictions of High Court of a state?

(a) Original Jurisdiction

(b) Appellate Jurisdiction

(c) Advisory Jurisdiction

(d) Supervisory Jurisdiction

Answer Options :

(1) a, b, c

(2) b, c, d

(3) a, b, d

(4) All of the above.

2. खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे?

(1) न्यायालयीन पुनर्विलोकन हा शब्दप्रयोग भारतीय राज्यघटनेमध्ये कोठेही वापरलेला नाही.

(2) भारतातील सर्वोच्च न्यायालयाला पुनर्विलोकनाचा अधिकार राज्यघटनेकडून मिळाला आहे.

(3) अमेरिकेतील सर्वोच्च न्यायालयाला न्यायिक पुनर्विलोकनाचा अधिकार राज्यघटनेकडून मिळाला आहे.

(4) जपानच्या सर्वोच्च न्यायालयाला न्यायिक पुनर्विलोकनाचा अधिकार प्रत्यक्ष राज्यघटनेकडून मिळाला आहे.

Which one of the following statements is incorrect?

(1) The phrase of "Judicial Review has nowhere been used in the Constitution of India.

(2) Indian Supreme Court derives its power of Judicial Review from the Constitution

(3) American Supreme Court derives its power of "Judicial Review from the Constitution

(4) Japanese Supreme Court derives its power of Judicial Review directly from the Constitution

3. दोन किंवा अधिक राज्यांसाठी संयुक्त उच्च न्यायालय स्थापण्याची तरतूद _____ अन्वये करण्यात आली.

(1) पहिली घटनादुरुस्ती (1951)

(2) सातवी घटनादुरुस्ती (1956)

(3) पंधरावी घटनादुरुस्ती (1963)

(4) बेचाळीसावी घटनादुरुस्ती (1976)

The provision for the establishment of a common high court for two or more states was added by _____.

(1) First Constitutional Amendment. 1951

(2) Seventh Constitutional Amendment, 1956

(3) Fifteenth Constitutional Amendment, 1963

(4) Forty Second Constitutional Amendment, 1976

4. सर्वोच्च न्यायालयासंबंधी खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे?

(1) सर्वोच्च न्यायालयाची मूळ अधिकार्यता अमर्याद आहे.

(2) दोन राज्यांमधील वाद फक्त सर्वोच्च न्यायालय हाताळू शकते.

(3) सर्वोच्च न्यायालयाने अन्य न्यायालयांनी दिलेल्या निर्णयाबाबतचे अपील दाखल करून घेतलेच पाहिजे.

(4) सर्वोच्च न्यायालयाचा निर्णय सर्वोच्च न्यायालयावर बंधनकारक आहे.

Identify the correct statement about supreme court.

(1) The original jurisdiction of supreme court is absolute.

(2) The dispute between two states can be handled only by supreme court.

(3) The appeals against the verdicts of any court should be admitted by supreme court.

(4) The verdicts of supreme court are binding on supreme court.

5. लोकपाल व लोकायुक्त अधिनियम-2013 च्या प्रमुख वैशिष्ट्याबाबत खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे?

(1) लोकपालमध्ये अध्यक्ष आणि काही सदस्य असतील व त्यापैकी 50 टक्के न्यायिक सदस्य असतील.

(2) लोकपाल मधील 50 टक्के सदस्य अनुसूचित जाती/जमाती/इतर मागासवर्गीय, अल्पसंख्यांक व महिला यामधील असतील.

(3) लोकपाल अध्यक्ष आणि सदस्यांचा कार्यकाळ 5 वर्षे किंवा वयाची 65 वर्षे पूर्ण होईपर्यंत असेल.

(4) पंतप्रधानांचाही लोकपालाच्या अधिकार क्षेत्रात समावेश करण्यांत आला आहे.

Which one of the following statements about the main features of the Lokpal and Lokayukta Act-2013 is incorrect?

(1) Lokpal will consist of a Chairperson and some members of which 50 percent shall be judicial members.

(2) 50 percent of members shall be from SC/ST/OBCs, minorities and women.

(3) The term of office for Lokpal Chairperson and members will be 5 years or till attaining the age of 65 years.

(4) Prime Minister has been brought under the preview of the Lokpal.

6. जिल्हा न्यायाधीशांच्या बाबतीत खालील विधाने विचारात घ्या :
- (अ) जिल्हा न्यायाधीशांची नियुक्ती उच्च न्यायालयाच्या मुख्य न्यायाधीशांकडून केली जाते.
 (ब) जिल्हा न्यायाधीशांची बदली करण्याचा अधिकार मुख्यमंत्र्यांना आहे.
 वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने बरोबर आहे/त?

- (1) फक्त अ (2) फक्त ब
 (3) अ आणि ब (4) दोन्हीही नाही

Consider the following statements regarding District Judges:

- (a) The appointment of District Judge is made by Chief Justice of High Court.
 (b) The Chief Minister has the authority to transfer the District Judge.

Which of the statement given above is/are correct?

- (1) Only a (2) Only b
 (3) a and b (4) Neither a nor b

7. खालील विधाने विचारात घ्या :

(अ) राष्ट्रपतीला कायद्यासंदर्भातील अथवा जनहितार्थ मुद्यावर सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेला सल्ला राष्ट्रपतीवर बंधनकारक नसतो.

(ब) राष्ट्रपतीला संघ लोकसेवा आयोगाचे अध्यक्ष अथवा सदस्य यांना पदावरून दूर करण्याच्या मुद्यावर सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेला सल्ला राष्ट्रपतीवर बंधनकारक असतो.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) विधान अ बरोबर (2) विधान ब बरोबर
 (3) दोन्हीही विधाने बरोबर (4) दोन्हीही विधाने चुकीची आहेत

Consider the following statements:

(a) The advice of the Supreme Court to the President on a matter of law or fact of public importance is not binding on the President.

(b) The advice of the Supreme Court to the President on a matter to remove the Chairman or member of UPSC is binding on the President.

Answer options :

- (1) Statement a is correct (2) Statement b is correct
 (3) Both the statements are correct (4) Both the statements are incorrect

8. उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशाच्या पदच्युती प्रक्रियेची सुरुवात कोणत्या सभागृहात होऊ शकते?

- (अ) राज्यसभा
(ब) विधानसभा
(क) लोकसभा
पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त अ, ब, क
(2) फक्त ब
(3) फक्त अ, क
(4) फक्त अ, ब

The removal procedure of an high court judge can be initiated in which house?

- (a) Rajyasabha
(b) State Legislative Assembly
(c) Loksabha

Answer Options:

- (1) Only a, b, c
(2) Only b
(3) Only a, c
(4) Only a, b

9. अयोग्य विधान/ने निवडा.

- (अ) हंगामी सरन्यायाधीशांची नेमणूक राष्ट्रपती करतात.
(ब) सर्वोच्च न्यायालयात तदर्थ न्यायाधीशांची नेमणूक राष्ट्रपती करतात.
(क) सर्वोच्च न्यायालयात निवृत्त न्यायाधीशांची नेमणूक राष्ट्रपती करतात.
पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त अ
(2) फक्त ब
(3) फक्त क
(4) फक्त ब, क.

Identify incorrect statement/s.

- (a) Acting chief justice is appointed by the President.
(b) Ad Hoc judges of Supreme Court are appointed by the President
(c) Appointment of retired judge as a judge in Supreme Court is done by President

Answer Options :

- (1) Only a
(2) Only b
(3) Only c
(4) Only b, c

10. खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे?

(अ) सर्वोच्च न्यायालय आणि उच्च न्यायालय अशा दोन्ही न्यायालयातील न्यायाधीशांचे वेतन हे भारताच्या संचित निधीवर भारित असते.

(ब) तसेच दोन्ही न्यायालयातील न्यायाधीशांचे निवृत्तीवेतन हे भारताच्या संचित निधीवर भारित असते. पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ

(2) फक्त ब

(3) अ आणि ब दोन्ही

(4) वरीलपैकी एकही नाही

Which of the following statements is correct?

(a) Salaries of the judges of Supreme court & High courts are charged on the Consolidated fund of India.

(b) Also the pensions of the judges of both the Supreme court and High courts are charged on the Consolidated fund of India.

Answer Options :

(1) Only a

(2) Only b

(3) Both a and b

(4) None of the above

11. खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे?

(1) 1963 च्या पंधराव्या घटनादुरुस्ती अधिनियमानुसार उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशांचे निवृत्तीचे वय 60 वर्षांवरून 62 वर्षांपर्यंत वाढविण्यात आले.

(2) 1976 च्या एकेचाळीसाव्या घटनादुरुस्ती अधिनियमानुसार राज्य लोकसेवा आयोगांच्या अध्यक्ष आणि सदस्यांचे निवृत्तीचे वय 60 वर्षांवरून 62 वर्षे करण्यात आले.

(3) 1963 च्या पंधराव्या घटनादुरुस्ती अधिनियमानुसार सर्वोच्च न्यायालयातील न्यायाधीशांचे निवृत्तीचे वय 62 वर्षांवरून 65 वर्षांपर्यंत वाढविण्यात आले.

(4) वरीलपैकी एकही नाही.

Which one of the following statements is incorrect?

(1) The Fifteenth Amendment Act of 1963 raised the age of retirement of the Judges of the High Courts from 60 to 62 years.

(2) The Forty first Amendment Act of 1976 raised the retirement age of the chairman and members of Public Service Commissions of the states from 60 to 62 years.

(3) The Fifteenth Amendment Act of 1963 raised the age of retirement of Judges of the Supreme Court from 62 to 65 years.

(4) None of the above

12. भारतामध्ये 'जनहित याचिकांच्या' (PIL) वाढीसाठी कोणते घटक जबाबदार आहेत?
 (अ) भारतीय राज्यघटनेची वैशिष्ट्ये
 (ब) न्यायालयात उभे राहण्याच्या अधिकाराची (locus standi) उदारमतवादी व्याख्या.
 (क) गरीब आणि उपेक्षितांना मदत करण्यासाठी न्यायिक नवकल्पना.
 (ड) पुरेशा प्रगतीशील सामाजिक कायद्यांचा अभाव.
 पर्यायी उत्तरे :

- (1) अ, ब आणि क (2) ब, क आणि ड
 (3) अ आणि ड (4) वरीलपैकी सर्व

What are the factors responsible for the growth of 'PIL' in India?

- (a) The character of the Indian Constitution
 (b) The liberal interpretation of locus standi
 (c) Judicial innovations to help the poor and marginalised
 (d) Absence of sufficient progressive social legislations

Answer Options:

- (1) a, b and c (2) b, c and d
 (3) a and d (4) All of the above

13. जोड्या लावा.

तरतूद

- (अ) कलम 127
 (ब) कलम 128
 (क) कलम 126
 (ड) कलम 131

पर्यायी उत्तरे :

	(अ)	(ब)	(क)	(ड)
(1)	ii	i	iv	iii
(2)	iii	iv	i	ii
(3)	iv	iii	ii	i
(4)	i	iv	iii	ii

Match the pairs.

Article

- (a) Article 127
 (b) Article 128
 (c) Article 126
 (d) Article 131

कलम

- (i) निवृत्त न्यायाधीश
 (ii) हंगामी न्यायाधीश
 (iii) सर्वोच्च न्यायालयाचे प्रारंभिक अधिकार क्षेत्र
 (iv) प्रभारी सरन्यायाधीश

Provision

- (i) Retired Judge
 (ii) Ad-hoc Judge
 (iii) Original Jurisdiction of Supreme Court
 (iv) Acting Chief Justice of India

Answer option :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	ii	i	iv	iii
(2)	iii	iv	i	ii
(3)	iv	iii	ii	i
(4)	i	iv	iii	ii

14. खालीलपैकी कोणती विधाने ग्रामन्यायालयाबाबतीत योग्य आहेत?
- (अ) ग्राम न्यायालये अधिनियम, 2008 मुख्यतः कायदे आयोगाच्या शिफारसींवर आधारलेला आहे.
- (ब) ग्राम न्यायालय हे फिरते न्यायालय आहे आणि त्यांना दिवाणी व फौजदारी दोन्ही न्यायालयांचे अधिकार असतील.
- (क) या कायदानुसार अपील करण्याचा एकच अधिकार देण्याची तरतूद आहे व ते अपील उच्च न्यायालयाकडे करता येईल.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) अ, ब, क (2) फक्त अ, ब
(3) फक्त अ, क (4) फक्त ब

Choose the correct statements about Gram Nyayalaya'.

- (a) The Gram Nyayalayas act, 2008 is broadly based on the recommendation of the Law Commission.
- (b) The Gram Nyayalaya will be mobile court & shall exercise the powers of both criminal & civil courts.
- (c) It provides for only one right of appeal which shall lie to the High court.

Answer Options :

- (1) a, b, c (2) Only a, b
(3) Only a, c (4) Only b

15. खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे?
- (1) 'न्यायालयीन सक्रियता' हा शब्दप्रयोग सर्वप्रथम 1947 साली ऑर्थर श्लेसिंगर (ज्यु.) यांनी वापरला.
- (2) कार्यकारी विभाग आणि विधीमंडळ कृती करण्यात अपयशी ठरल्यामुळे प्रामुख्याने न्यायालयीन सक्रियतेचा उदय झाला.
- (3) न्यायालयीन सक्रियतेमुळे कायदेमंडळाच्या अधिकारात वाढ झाली.
- (4) न्यायालयीन सक्रियतेमुळे सर्वोच्च न्यायालयाच्या अधिकारात आणि प्रतिष्ठेत वाढ झाली.

Which one of the following statement is incorrect?

- (1) The term 'Judicial Activism' was coined for the first time by Arthur Schlesinger Jr. in 1947.
- (2) Judicial activism has arisen mainly due to the failure of the executive and legislature to act.
- (3) Judicial activism led to increase in the powers of the legislature.
- (4) Judicial activism has enhanced the powers and prestige of the Supreme Court.

16. खालील विधाने लक्षात घ्या :

(अ) उच्च न्यायालयातून निवृत्त झालेल्या न्यायाधिकांना सर्वोच्च किंवा इतर उच्च न्यायालयात वकिली करता येते.

(ब) महाभियोगाचा प्रस्ताव संसदेच्या विचाराधीन असल्यास संसद किंवा राज्यविधीमंडळामध्ये उच्च न्यायालयातील न्यायाधिकांच्या वर्तणूकीबाबत चर्चा करता येते.

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने बिनचूक आहेत?

(1) फक्त अ

(2) फक्त ब

(3) दोन्ही अ आणि ब

(4) न अ न बनाही

Consider the following statements :

(a) The retired permanent judge of a high court can plead or act before the Supreme Court and the other high courts.

(b) Conduct of High Court judges can be discussed in parliament or in a state legislature at the time of an impeachment motion is under consideration of the parliament.

Which of the statements given above is/are correct?

(1) Only a

(2) Only b

(3) Both a and b

(4) Neither a nor b

17. जोड्या जुळवा.

कलम

विषय

(अ) 219

(i) उच्च न्यायालयांची संरचना

(ब) 214

(ii) उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशपदी नियुक्ती व त्याच्याबाबतच्या शर्ती

(क) 217

(iii) राज्यांसाठी उच्च न्यायालये

(ड) 216

(iv) उच्च न्यायालयांच्या न्यायाधीशांकडून शपथ किंवा प्रतिज्ञा

(अ)

(ब)

(क)

(ड)

(1)

iv

iii

i

ii

(2)

ii

iii

i

iv

(3)

iv

iii

ii

i

(4)

iv

i

ii

iii

Match the pairs.

Article

Subject Matter

(a) 219

(i) Constitution of High Courts

(b) 214

(ii) Appointment and conditions of the office of a Judge of a High Court

(c) 217

(iii) High Courts for States

(d) 216

(iv) Oath or affirmation by Judges of High Courts

(a)

(b)

(c)

(d)

(1)

iv

iii

i

ii

(2)

ii

iii

i

iv

(3)

iv

iii

ii

i

(4)

iv

i

ii

iii

18. योग्य जोड्या जुळवा.

कलम	विषय
(अ) 136	(i) सर्वोच्च न्यायालयाचा सल्ला घेण्याचा राष्ट्रपतींचा अधिकार
(ब) 142	(ii) काही रिट जारी करण्यासाठी सर्वोच्च न्यायालयाची पद्धत
(क) 139	(iii) सर्वोच्च न्यायालयाच्या आदेशांची अंमलबजावणी
(ड) 143	(iv) सर्वोच्च न्यायालयात अपील करण्यासाठी विशेष रजा
(अ) (ब) (क) (ड)	
(1) i ii iii iv	
(2) ii iii iv i	
(3) iii iv i ii	
(4) iv iii ii i	

Match the pairs.

Article	Subject
(a) 136	(i) Power of President to consult supreme court
(b) 142	(ii) Conferment on Supreme court to issue certain writs
(c) 139	(iii) Enforcement of decrees and orders of Supreme court
(d) 143	(iv) Special leave to appeal by Supreme court
(a) (b) (c) (d)	
(1) i ii iii iv	
(2) ii iii iv i	
(3) iii iv i ii	
(4) iv iii ii i	

19. राष्ट्रपती व उपराष्ट्रपती निवडणूकीबाबतच्या विवादावर सर्वोच्च न्यायालयात _____ कलमानुसार निर्णय घेतला जातो.

(1) कलम 71	(2) कलम 131
(3) कलम 73	(4) कलम 130

Disputes related to election of President and Vice President are dealt with article _____ in supreme court.

(1) Article 71	(2) Article 131
(3) Article 73	(4) Article 130

20. उच्च न्यायालयांचा त्यांच्या स्थापनेच्या वर्षानुसार क्रम लावा.

- (1) अलाहाबाद, बॉम्बे, मद्रास, कलकत्ता
(3) कलकत्ता, बॉम्बे, मद्रास, अलाहाबाद

- (2) कलकत्ता, मद्रास, बॉम्बे, अलाहाबाद
(4) बॉम्बे, मद्रास, कलकत्ता, अलाहाबाद

Arrange the High courts according to their year of establishment.

- (1) Allahabad, Bombay, Madras, Calcutta.
(3) Calcutta, Bombay, Madras, Allahabad

- (2) Calcutta, Madras, Bombay, Allahabad
(4) Bombay Madras, Calcutta, Allahabad

21. भारतीय राज्यघटनेच्या कोणत्या अनुच्छेदानुसार सर्वोच्च न्यायालयाला स्वतःचे आदेश व निकालाचा पुनर्विचार करण्याचा अधिकार आहे?

- (1) अनुच्छेद 137
(3) अनुच्छेद 136

- (2) अनुच्छेद 143
(4) अनुच्छेद 138

Under which article of Indian Constitution, the Supreme Court having the power to review its own judgements and orders?

- (1) Article 137
(3) Article 136

- (2) Article 143
(4) Article 138

22. जोड्या लावा.

- (अ) पहिला न्यायाधीश खटला
(ब) दुसरा न्यायाधीश खटला
(क) तिसरा न्यायाधीश खटला
(ड) चौथा न्यायाधीश खटला

- (i) विचारविनिमय म्हणजे सहमती नव्हे
(ii) राष्ट्रीय न्यायिक नियुक्ती आयोग
(iii) 1+4 न्यायमूर्तीचे कॉलेजियम
(iv) 1+2 न्यायमूर्तीचे कॉलेजियम

(अ) (ब) (क) (ड)

- (1) i ii iii iv
(2) i iv iii ii
(3) iv iii ii i
(4) i iii iv ii

Match the pairs.

- (a) First Judges case
(b) Second Judges case
(c) Third Judges case
(d) Fourth Judges case

- (i) Consultation does not mean concurrence
(ii) National Judicial Appointments commission
(iii) Collegium System of 1+4 judges
(iv) Collegium systems of 1+2 judges

(a) (b) (c) (d)

- (1) i ii iii iv
(2) i iv iii ii
(3) iv iii ii i
(4) i iii iv ii

23. सर्वोच्च न्यायालयातील न्यायाधिशबाबत अयोग्य कथन ओळखा.
- (1) वयाची 65 वर्षे पूर्ण होईपर्यंत ते पद धारण करतात.
 - (2) ते राष्ट्रपतींना पत्र लिहून आपल्या पदाचा राजीनामा देऊ शकतात.
 - (3) लोकसभेच्या शिफारसीनुसार राष्ट्रपती त्यांना त्यांच्या पदावरून पदच्युत करू शकतात.
 - (4) 100 सदस्यांच्या (लोकसभेबाबत) किंवा 50 सदस्यांच्या (राज्यसभेबाबत) स्वाक्षरीने सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशांचा पदच्युतीचा ठराव अध्यक्षाना/सभापतींना दिला जातो.

Select the incorrect statement about Judge of Supreme Court:

- (1) He holds office until he attains the age of 65 years.
- (2) He can resign his office by writing to the president.
- (3) He can be removed from his office by the president on the recommendation of the Lok Sabha.
- (4) A removal motion of judge of Supreme Court signed by 100 members (In the case of Lok Sabha or 50 members (In the case of Rajya Sabha) is to be given to the speaker/chairman.

24. उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशपदी नेमल्या जाणाऱ्या व्यक्तीसाठी राज्यघटनेत खालीलपैकी कोणत्या पात्रता सांगण्यात आल्या आहेत?

- (अ) ती व्यक्ती भारताचा नागरिक असावी.
- (ब) त्या व्यक्तीने भारताच्या राज्य क्षेत्रात किमान दहा वर्षे न्यायिक पद धारण केलेले असावे.
- (क) त्या व्यक्तीने एखाद्या उच्च न्यायालयात किमान 7 वर्षे वकील म्हणून काम केलेले असावे.
- (ड) राष्ट्रपतींच्या मते ती व्यक्ती निष्णात कायदेपंडित असावी.

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ आणि ब	(2) अ, ब आणि क
(3) अ, क आणि ड	(4) वरीलपैकी सर्व

Which of the following qualifications are mentioned for a person to be appointed as a High Court Judge?

- (a) The person should be a citizen of India.
- (b) The person may have held a judicial post for at least ten years in the territory of India.
- (c) The person may have worked as a lawyer for at least 7 years in a high court.
- (d) According to the President, the person should be an expert in law.

Answer Options :

(1) a and b	(2) a, b and c
(3) a, c and d	(4) All of the above

25. 'जनहित याचिके' संदर्भात खालील विधाने विचारात घ्या :
- (अ) ती कायद्याने घालून दिलेल्या पद्धतीवर आधारित आहे.
 (ब) ती न्यायसंस्थाचे जनतेप्रती असलेले घटनात्मक कर्तव्य पार पाडण्यास भाग पाडते.
 (क) भारतात, भारतीय राज्य घटनेने नागरिकांना दिलेल्या मूलभूत हक्कांमध्ये जनहित याचिकेचे स्रोत आहेत.
 (ड) कोणत्याही भारतीय अधिनियमात अथवा कोणत्याही कायद्यात जनहित याचिकेची व्याख्या केलेली नाही.
 वरीलपैकी कोणती विधाने बिनचूक आहेत?

- (1) अ, ब आणि क
 (2) ब, क आणि ड
 (3) अ, क आणि ड
 (4) वरील सर्व

With reference to the 'Public Interest Litigation (PIL)', consider the following statements :

- (a) It is based on procedure established by Law.
 (b) It has forced the judiciary to discharge their constitutional obligations towards the people.
 (c) In India the source of PIL is fundamental rights provided to citizens by the constitution of India.
 (d) PIL is not defined in any Indian statute or in any act.

Which of the statements given above are correct?

- (1) a, b and c
 (2) b, c and d
 (3) a, c and d
 (4) All above

26. केंद्रीय प्रशासकीय न्यायाधिकरणासंबंधात खालीलपैकी कोणती विधाने बरोबर नाहीत?
- (अ) केंद्रीय प्रशासकीय न्यायाधिकरण ही संविधानाचे कलम 323-A अंतर्गत स्थापन झालेली घटनात्मक संस्था आहे.
 (ब) केंद्रीय प्रशासकीय न्यायाधिकरण ही प्रशासकीय न्यायाधिकरण कायदा, 1985 अंतर्गत स्थापित एक वैधानिक संस्था आहे.
 (क) याचे सदस्य हे फक्त प्रशासकीय अनुभव असणारे अधिकारी यांच्यातूनच नेमले जातात.

पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त अ
 (2) फक्त ब
 (3) अ आणि ब दोन्ही
 (4) अ आणि क दोन्ही

Which of the following statements related to Central Administrative Tribunal are incorrect?

- (a) It is a constitutional body formed under the article 323- A of Constitution.
 (b) It is a statutory body established in 1985 under the Administrative Tribunal Act, 1985.
 (c) Its members are drawn from administrative background only.

Answer Options :

- (1) Only a
 (2) Only b
 (3) Both a and b
 (4) Both a and c

27. सर्वोच्च न्यायालयासंदर्भात खालील विधाने लक्षात घ्या व योग्य विधान/ने ओळखा.
- (अ) सरन्यायाधीश आपले पद 6 वर्षे किंवा वयाची 65 वर्षे पूर्ण होईपर्यंत धारण करतात.
- (ब) न्यायाधीशांना पदावरून दूर करण्याचा प्रस्ताव लोकसभा विसर्जित झाली तरीही लोप पावत नाही.
- (क) संसद, सर्वोच्च न्यायालयाचे अधिकारक्षेत्र वाढवू शकते पण कमी करू शकत नाही.
- पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त क (2) ब आणि क
(3) अ आणि क (4) वरीलपैकी एकही नाही

Consider the following statements regarding supreme court of India and choose correct statement/s.

- (a) Chief Justice of India holds the office for a term of 6 years or until they attain the age of 65 year.
- (b) The Removal motion of the judge does not lapse on the dissolution of the Lok Sabha.
- (c) Parliament can extend the jurisdiction of the supreme court but can not curtail it.

Answer options :

- (1) Only c (2) b and c
(3) a and c (4) None of the above

28. घटनेच्या कलम 141 अन्वये _____.

- (1) सर्वोच्च न्यायालयाला घटनेचा अंतिम अर्थ लावण्याचा अधिकार आहे.
- (2) सर्वोच्च न्यायालयाने घोषित केलेला कायदा भारताच्या राज्यक्षेत्रातील सर्व न्यायालयावर बंधनकारक असतो.
- (3) सर्वोच्च न्यायालयावर त्याचे पूर्वीचे निर्णय बंधनकारक नसतात.
- (4) वरीलपैकी एकही नाही.

Under article 141 of the constitution _____.

- (1) The Supreme Court has the power to make the final interpretation of the Constitution
- (2) The law declared by the Supreme Court is binding on all the courts in the territory of India.
- (3) Earlier decisions of Supreme court are not binding on Supreme court itself.
- (4) None of the above

29. खालील विधाने लक्षात घ्या आणि योग्य पर्याय निवडा.

(अ) सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशांची संख्या ठरविण्याचा अधिकार संसदेला आहे.

(ब) उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशांची संख्या ठरविण्याचा अधिकार राष्ट्रपतींना आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) दोन्ही योग्य

(2) दोन्ही अयोग्य

(3) फक्त अ योग्य

(4) फक्त ब योग्य

Consider the following statements and choose the correct option.

(a) The Parliament is authorized to decide the number of judges in Supreme Court.

(b) President determines the strength of the judges of High Court.

Answer Options :

(1) Both correct

(2) Both incorrect

(3) Only a correct

(4) Only b correct

30. न्यायाधिकरणांविषयी चुकीचे विधान /ने ओळखा.

(अ) 1976 च्या 42 व्या घटनादुरुस्तीने कलम 323 A आणि कलम 323 B चा समावेश केला जे अनुक्रमे इतर बाबींसाठी न्यायाधिकरण आणि प्रशासकीय न्यायाधिकरणाशी संबंधित आहेत.

(ब) केंद्रीय प्रशासकीय न्यायाधिकरणाचा अध्यक्ष व सदस्यांची नियुक्ती राष्ट्रपती करतात.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ

(2) फक्त ब

(3) दोन्ही चूक

(4) दोन्ही बरोबर

Identify incorrect statement/s is about Tribunals.

(a) 42 constitutional amendment of 1976 included article 323 A and article 323 B which are related to other tribunals and administrative tribunals respectively.

(b) The chairman and members of the Central Administrative Tribunal are appointed by the President.

Answer Options :

(1) Only a

(2) Only b

(3) Both incorrect

(4) Both correct

31. भारतातील सर्वोच्च न्यायालय आणि उच्च न्यायालये यांच्या आदेशाच्या अधिकार क्षेत्रासंदर्भात खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे?

- (1) सर्वोच्च न्यायालय केवळ मूलभूत हक्कांच्या अंमलबजावणीसाठी नाही तर इतर कारणासाठीही आदेश काढू शकतात तर उच्च न्यायालये केवळ मूलभूत हक्कांच्या अंमलबजावणीसाठी आदेश काढू शकतात.
- (2) उच्च न्यायालये निषेधाज्ञेचा आदेश काढू शकतात तर सर्वोच्च न्यायालय निषेधाज्ञेचा आदेश काढू शकत नाहीत.
- (3) सर्वोच्च न्यायालय केवळ अपिलाच्या बाबतीत आदेश काढू शकते तर एखादा पक्षकार उच्च न्यायालयाकडे थेट गेला तरच उच्च न्यायालये आदेश काढू शकतात.
- (4) उच्च न्यायालये केवळ मूलभूत हक्कांच्या अंमलबजावणीसाठी नाही तर इतर कारणांसाठीही आदेश काढू शकतात तर सर्वोच्च न्यायालय केवळ मूलभूत हक्कांच्या अंमलबजावणीसाठी आदेश काढू शकतात.

Which of the following statements is correct about the difference between the writ jurisdiction of the Supreme Court and High Courts in India?

- (1) The Supreme Court can issue writs not only for the purpose of inforcement of Fundamental Rights but also for any other purpose, whereas High Courts can issue writs only for the purpose of inforcement of Fundamental Rights.
- (2) High Courts can issue the writ of Injunction whereas the Supreme Court cannot issue the writ of Injunction.
- (3) The Supreme Court can issue writs only in the case of appeal, whereas, High Courts can issue writs only when the party directly approaches it.
- (4) High Courts can issue writs not only for the purpose of inforcement of Fundamental Rights but also for any other purpose, whereas the Supreme Court will issue writs only for the purpose of Inforcement of Fundamental Rights

32. सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशांच्या पदच्युतीबाबत बरोबर विधान/ने ओळखा.
- (अ) लोकसभेत 30 तर राज्यसभेत 100 सदस्यांनी या बाबतचा प्रस्ताव सहा करून संबंधित सभागृहाच्या अध्यक्ष/ सभापतींकडे सादर करावा.
- (ब) सभापती/अध्यक्षांना तो प्रस्ताव स्वीकारावाच लागतो.
- (क) चौकशी करण्यासाठी सभापती/अध्यक्ष एकूण पाच न्यायाधीशांची समिती नेमतात.
- (ड) राज्यघटनेचा अवमान या एकमेव कारणास्तव न्यायाधीशांना बडतर्ड करता येते.
- पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त अ (2) अ, ब, क, ड
(3) ब, क, ड (4) वरीलपैकी नाही

Identify correct statements about the removal of the judges of the Supreme Court.

- (a) 30 members from Loksabha & 100 members from Rajyasabha must present the motion for removal to the speaker/ chairman of the respective house.
- (b) The speaker / Chairman must accept the motion.
- (c) An inquiry committee of five members is constituted by the chairman/speaker.
- (d) Contempt of the constitution is the sole reason for the removal of judges.

Answer Options :

- (1) Only a (2) a, b, c, d
(3) b, c, d (4) None of the above

33. राज्यघटनेने सर्वोच्च न्यायालय इतर ठिकाणी स्थापन करण्याचा अधिकार कोणास दिला आहे?
- (1) संसद (2) भारताचे सरन्यायाधीश
(3) राष्ट्रपती (4) पंतप्रधान

Who has been empowered by the constitution to establish the supreme court elsewhere?

- (1) The Parliament (2) The Chief Justice of India
(3) The President (4) The Prime minister

34. खालीलपैकी कोणत्या कायद्याद्वारे लोकअदालतीस वैधानिक दर्जा देण्यात आला?
- (1) न्यायिक सेवा प्राधिकरण अधिनियम, 1987 (2) कौटुंबिक न्यायालये अधिनियम, 1984.
(3) इलाखा लघुवाद न्यायालये अधिनियम 1882 (4) लोकअदालत संस्थेला वैधानिक दर्जा नाही.

Which of the following acts gave legal status to the institution of Lok Adalat?

- (1) Legal Services Authorities Act, 1987
(2) The family Courts Act, 1984
(3) Presidencies Small Causes Court Act, 1882
(4) The Institution of Lok adalat does not have any legal status

35. भारतात न्यायालयीन पुनर्विलोकन _____ सुचवते.

- (1) कायद्यांची आणि कार्यकारी आदेशांची घटनात्मकता घोषित करण्याचा न्यायालयीन अधिकार.
- (2) कायदेमंडळाद्वारे मंजूर करण्यात आलेल्या कायद्यांचे सुज्ञपणा यावर प्रश्न उपस्थित करण्याचा न्यायालयीन अधिकार.
- (3) कायदेशीर मान्यता असलेल्या सर्व बाबींचे राष्ट्रपतीची मान्यता मिळण्याअगोदर पुनरावलोकन करण्याचा न्यायालयीन अधिकार.
- (4) आपल्याच यापूर्वी समान अथवा भिन्न प्रकरणामध्ये दिलेल्या निर्णयाचे पुनरावलोकन करण्याचा न्यायालयीन अधिकार.

In India, Judicial Review implies _____.

- (1) The power of the judiciary to pronounce upon the constitutionality of laws and executive orders.
- (2) The power of the judiciary to question the wisdom of the laws enacted by the legislatures.
- (3) The power of the judiciary to review all the legislative enactments before they are assented to by the President.
- (4) The power of the judiciary to review its own judgements given earlier in similar or different cases.

36. खालील विधाने लक्षात घ्या :

(अ) सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधिशस पदावरून दूर करण्याच्या प्रक्रियेप्रमाणेच उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधिशस पदावरून दूर करता येते.

(ब) उच्च न्यायालयामध्ये पूर्ण वेळ काम केलेल्या न्यायाधिशाला निवृत्तीनंतर वकिली करणे किंवा कोणत्याही कोर्टात किंवा अधिसत्तेसोबत भारतात कार्य करण्यास परवानगी नाही.

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने बिनचूक आहेत?

(1) फक्त अ	(2) फक्त ब
(3) अ व ब दोन्ही	(4) न अ न ब

Consider the following statements :

(a) The mode of removal of a Judge of a High Court is similar to that of removal of a Judge of the Supreme Court.

(b) After retirement from the office, a Permanent Judge of a High Court can't plead or act in any court or before any authority in India.

Which of the above statements is/are correct?

(1) Only a	(2) Only b
(3) Both a and b	(4) Neither a nor b

37. प्रशासकीय न्यायाधिकरणांसंबंधी खाली दिलेल्या विधानांचा विचार करा.
- (अ) मूळ घटनेतील भाग 14 अ न्यायाधिकरणे यानुसार केंद्र व राज्यांमध्ये प्रशासकीय न्यायाधिकरणांची स्थापना करण्यात आली आहे.
- (ब) केंद्रीय प्रशासकीय न्यायाधिकरण (CAT) च्या अध्यक्षांचा कार्यकाल 6 वर्षे किंवा वयाची 65 वर्षे आहे.
- (क) केंद्रीय प्रशासकीय न्यायाधिकरणाच्या सदस्यांची नियुक्ती मंत्रिमंडळाच्या नियुक्ती समितीच्या (ACC) मान्यतेनंतर लोकसभेच्या अध्यक्षांनी केलेल्या शिफारशीच्या आधारे केली जाते.
- (ड) केंद्रीय प्रशासकीय न्यायाधिकरणाच्या अध्यक्षांची व उपाध्यक्षांची नेमणूक राष्ट्रपती करतात. बिनचूक विधाने ओळखा.

- (1) विधान अ आणि ब (2) विधान ब व ड
(3) विधान अ, ब, क व ड (4) वरीलपैकी एकही नाही

Consider the following statements regarding administrative tribunals.

- (a) The central and state administrative tribunals are established according to the provisions of part 14A tribunals from the original constitution.
- (b) Chairman of central administrative tribunal hold office for a term of six years or until he/she attains age of 65.
- (c) Members of central administrative tribunal are appointed on the basis of recommendations made by the speaker of Lok Sabha with an approval from appointments committee of the cabinet (ACC).
- (d) Chairman and vice-chairman of central administrative tribunal are appointed by the President.

Find the correct statement.

- (1) Statement a and b (2) Statement b and d
(3) Statement a, b, c and d (4) None of the above

38. खालीलपैकी कोणती/त्या तरतूद/दी उच्च न्यायालयाच्या स्वातंत्र्याची पुष्टी करते/तात?

- (अ) अवमानासाठी शिक्षा करण्याचा अधिकार
(ब) भारताच्या संचित निधीवर आकारले जाणारे खर्च
(क) अधीनस्थ न्यायालयांवर नियंत्रण ठेवण्याचा अधिकार
पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त अ, ब (2) फक्त ब, क
(3) फक्त अ (4) वरीलपैकी सर्व

Which of the following confirms the independence of the High Court?

- (a) Power to punish for contempt.
(b) Expenses charged on Consolidated fund of India.
(c) Power to control subordinate courts.

Answer Options:

- (1) Only a, b (2) Only b, c
(3) Only a (4) All of the above

39. सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशांच्या नियुक्तीविषयी योग्य विधान निवडा.
- (1) ते संसदेद्वारे नियुक्त केले जातात.
 - (2) ते संसदेच्या शिफारसीनुसार राष्ट्रपतीद्वारे नियुक्त केले जातात.
 - (3) ते पंतप्रधानांच्या शिफारसीनुसार राष्ट्रपतीद्वारे नियुक्त केले जातात.
 - (4) ते सरन्यायाधीशांच्या शिफारसीनुसार राष्ट्रपतीद्वारे नियुक्त केले जातात.

Find the correct statement about the appointment of the judges of the Supreme Court.

- (1) They are appointed by Parliament.
- (2) They are appointed by President on the advice of the Parliament.
- (3) They are appointed by President on the advice of the Prime Minister.
- (4) They are appointed by President on the advice of the Chief Justice of India.

40. उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशांबाबत योग्य विधाने ओळखा.

- (अ) उच्च न्यायालयाचा न्यायाधीश राष्ट्रपतींच्या मते अग्रगण्य कायदेतज्ञ असावा.
- (ब) वयाची 62 वर्षे पूर्ण होईपर्यंत तो पदावर राहू शकतो.
- (क) उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशांचे वेतन, भते, निवृत्तीवेतन भारताच्या संचित निधीवर भारित असतात.
- (ड) उच्च न्यायालयाचे निवृत्त झालेले कायमस्वरूपी न्यायाधीश सर्वोच्च न्यायालय व इतर उच्च न्यायालये सोडून इतर न्यायालयात व्यवसाय करू शकत नाहीत.

पर्यायी उत्तरे :

(1) अ, ब, क	(2) अ, ब, ड
(3) अ, क, ड	(4) ब, ड

Identify the correct statement about the judges of High Courts.

- (a) A judge of high court should be a distinguished jurist in the opinion of the president
- (b) He holds office until he attains the age of 62 years,
- (c) The salaries, allowances and pensions of judges of High court are charged on Consolidated fund of India.
- (d) The retired permanent judges of high court are prohibited from pleading in any court in India except Supreme Court and other high courts.

Answer Options :

(1) a, b, c	(2) a, b, d
(3) a, c, d	(4) b, d

41 लोकपाल संस्थेच्या मर्यादा काय आहेत?

- (a) 2013 च्या कायद्याने व्हिसल ब्लोअर्सना ठोस असे संरक्षण प्रदान केलेले नाही.
- (b) लोकपालाला कोणतेही घटनात्मक पाठबळ दिले जात नाही.
- (c) लोकपाल राजकीय प्रभावापासून मुक्त नाही कारण नियुक्ती समितीमध्येच राजकीय पक्षांचे सदस्य असतात.
- (d) प्राथमिक चौकशी दरम्यान नोंदी (रेकॉर्ड) नष्ट होऊ नयेत यासाठी निर्देश देण्याचा अधिकार लोकपालाला नाही.

वरीलपैकी कोणती विधाने योग्य आहेत?

- (1) अ, ब आणि क
- (2) ब, क आणि ड
- (3) क आणि ड
- (4) वरीलपैकी सर्व

What are the limitations of Lokpal institution?

- (a) The 2013 act did not provide concrete immunity to the whistle blowers..
- (b) The Lokpal is not given any constitutional backing.
- (c) Lokpal is not free from political influence as the appointing committee itself consist of members from political parties.
- (d) Lokpal has no power to give directions to prevent the destruction of records during the preliminary inquiry.

Which of the statements given above are correct?

- (1) a, b and c
- (2) b, c and d
- (3) c and d
- (4) All of the above

42. खालील विधाने विचारात घ्या.

(अ) घटनेच्या कलम 124 नुसार सर्वोच्च न्यायालयातील सर्वात ज्येष्ठ न्यायाधीशाला भारताचा सरन्यायाधीश म्हणून नियुक्त करण्याची तरतूद आहे.

(ब) 1973 मध्ये ए. एन. रे यांना त्यांच्यापेक्षा ज्येष्ठ अशा तीन न्यायमूर्तींना डावलून भारताचा सरन्यायाधीश करण्यात आले.

(क) 1977 मध्ये एम. यू. बेग यांना सुद्धा याच पद्धतीने सरन्यायाधीश म्हणून नियुक्त केले गेले.

(ड) सर्वोच्च न्यायालयाचे कोणतेही न्यायाधीश त्यांचा पदभार सांभाळताना राष्ट्रपती किंवा राष्ट्रपतींद्वारे नियुक्त केल्या गेलेल्या व्यक्तीसमोर शपथ घेतात.

अचूक विधाने ओळखा.

(1) अ, ब, क, ड

(2) अ, क, ड

(3) अ, ब, क

(4) ब, क, ड

Consider the following statements.

(a) According to article 124 of the Constitution, the senior most judge of the Supreme court has to be appointed as the Chief Justice of India.

(b) In 1973, A N. Ray was appointed as the Chief Justice of India by superseding three senior most judges of the Supreme court.

(c) In 1977, M U. Beg was appointed as the Chief Justice of India in similar manner.

(d) Any judge of the supreme court taking charge of his office has to take an oath before the President or any person appointed by the President.

Identify the correct statements

(1) a, b, c, d

(2) a, c, d

(3) a, b, c

(4) b, c, d

43. भारतीय राज्यघटनेतील न्यायिक पुनर्विलोकन _____ वर आधारित आहे.

(1) कायद्याने स्थापित झालेली पद्धत

(2) कायद्याची योग्य पद्धत

(3) कायद्याचे राज्य

(4) वरीलपैकी एकही नाही

Judicial review in the Indian constitution is based on _____.

(1) Procedure established by law

(2) Due process of law

(3) Rule of law

(4) None of the above

44. खालील विधाने लक्षात घ्या.

(अ) जनहित याचिका संकल्पनेचा उगम अमेरिकेमध्ये विसाव्या शतकात झाला.

(ब) न्यायमूर्ती व्ही. आर. कृष्णअय्यर आणि न्यायमूर्ती पी. एन. भगवती हे जनहित याचिका संकल्पनेचे भारतामधील प्रणेते आहेत.

(क) लोकस स्टँडी हा पारंपारिक नियम शिथिल केल्याने भारतात जनहित याचिका सुरू होणे सुलभ झाले. अयोग्य विधान ओळखा.

(1) फक्त अ

(2) फक्त ब

(3) फक्त क

(4) वरीलपैकी एकही नाही.

Consider the following statements.

(a) The concept of public interest litigation originated in the United States in the twentieth century.

(b) Justice VR Krishn Iyer and Justice PN Bhagwati are the pioneers of the concept of public interest litigation in India.

(c) The relaxation of the traditional rules of locus standi facilitated public interest litigation in India.

Identify the incorrect statement.

(1) Only a

(2) Only b

(3) Only c

(4) None of the above

45. लोकन्यायालयाबाबत खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर नाही?

(1) कायदेशीर सेवा अधिसत्ता अधिनियम (Legal Services Authorities Act) 1987 नुसार लोकन्यायालयांना वैधानिक दर्जा दिला गेला.

(2) लोकन्यायालयात केवळ सेवेतील अथवा सेवानिवृत्त न्यायिक व्यक्तींचाच समावेश होवू शकतो.

(3) लोकन्यायालयाने दिलेला प्रत्येक निर्णय हा अंतीम असतो आणि तो दोन्ही पक्षांवर बंधनकारक असतो.

(4) लोकन्यायालयाने दिलेला निर्णय हा दिवाणी न्यायालयाने दिलेल्या निवाड्यासमान असतो.

Which one of the following statements about Lok Adalat' is incorrect?

(1) Under the Legal Services Authorities Act of 1987, Lok Adalats have been given a statutory status.

(2) Lok Adalats are constituted of serving or retired judicial persons only.

(3) Every award made by the Lok Adalat is final and binding on the parties.

(4) The award passed by the Lok Adalat is deemed to be a decree of a civil court.

46. खालीलपैकी कोणते सर्वोच्च न्यायालयाच्या विशिष्ट 'प्रारंभिक अधिकार' क्षेत्रात समाविष्ट आहेत?
- (अ) भारत सरकार आणि एक किंवा अधिक राज्ये यांच्यातील विवाद
 (ब) दोन किंवा अधिक राज्यांमधील विवाद
 (क) संसदेच्या कोणत्याही सभागृहाच्या निवडणूकीसंबंधातील विवाद
 (ड) आंतरराज्य पाणी विवाद
- पर्यायी उत्तरे :

- (1) अ, ब (2) अ, ब, क
 (3) ब, क, ड (4) फक्त अ

Which of the following are included in the exclusive 'Original Jurisdiction' of Supreme Court?

- (a) A dispute between the Government of India and one or more states.
 (b) A dispute between two or more states.
 (c) A dispute regarding elections to either House of Parliament.
 (d) A interstate water dispute.

Answer options:

- (1) a, b (2) a, b, c
 (3) b, c, d (4) Only a

47. पुढील विधाने विचारात घ्या.

- (अ) 22 वा विधी आयोग स्थापन करण्यास केंद्र सरकारने 19 फेब्रुवारी 2020 रोजी मंजूरी दिली.
 (ब) विधी आयोगाचा कालावधी हा दोन वर्षांचा असणार आहे.
 (क) न्यायाधीश बी. एस. चौहान यांची 22 व्या विधी आयोगाचे अध्यक्ष म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे.
- पर्यायी उत्तरे :

- (1) फक्त अ बरोबर, ब व क चूक (2) फक्त अ व ब बरोबर, क चूक
 (3) फक्त ब व क बरोबर व अ चूक (4) सर्व विधाने बरोबर आहेत.

Consider the following statements.

- (a) Central Government approved the formation of 22nd Law Commission of India on 19th Feb. 2020.
 (b) The law commission has term of two years
 (c) Justice B. S. Chauhan is appointed as the chairman of 22nd Law Commission.

Answer Options:

- (1) Statement a correct, b and c incorrect (2) Statement a and b correct, c incorrect
 (3) Statement b and c correct, a incorrect (4) Statement a, b, c are correct

48. योग्य विधाने ओळखा.

(अ) राष्ट्रपतींमार्फत सरन्यायाधीशांची नेमणूक त्यांना आवश्यक वाटतील एवढ्या सर्वोच्च न्यायालयाच्या व उच्च न्यायालयाच्या मुख्य न्यायाधीशांसोबत चर्चा करून केली जाते.

(ब) सर्वोच्च न्यायालयाच्या अन्य सर्व न्यायाधीशांची नेमणूक करताना सरन्यायाधीशांचा सल्ला घेणे राष्ट्रपतींवर बंधनकारक आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ योग्य

(2) फक्त ब योग्य

(3) दोन्ही योग्य

(4) दोन्ही अयोग्य

Identify the correct statements.

(a) The chief justice is appointed by the President by discussing with the judges of supreme court and chief justices of other high court as the President deemed necessary.

(b) The advice of chief justice of India is binding on President while appointing other judges of Supreme Court.

Answer Options:

(1) Only a correct

(2) Only b correct

(3) Both correct

(4) Both incorrect

49. भारतातील लोकपाल व लोकायुक्त ही पदे कोणाशी साधर्म्य दर्शविणारी आहे?

(1) भारतातील संसदीय आयुक्त

(2) स्कॅन्डिनेव्हियातील अंबुड्समन

(3) रशियातील प्रॉसिक््यूटर जनरल

(4) यांपैकी नाही

Lokpal and Lokayukt office in India are similar to which of following ?

(1) Parliamentary Secretary of India

(2) Ombudsman in Scandinavia

(3) Prosecutor general in Russia.

(4) None of these

50. भारतीय राज्यघटनेच्या अनुच्छेद-124 (4) नुसार सर्वोच्च न्यायालयाच्या अथवा उच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशास पदावरून दूर करण्यासाठी ही कारणे असू शकतात -----.

(अ) घटनाभंग

(ब) सिद्ध झालेले गैरवर्तन

(क) दिवाळखोरी

(ड) अकार्यक्षमता

(इ) भ्रष्टाचाराचे आरोप

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त अ

(2) अ, ब, क आणि इ

(3) ब आणि ड

(4) वरीलपैकी सर्व

Under the Article-124 (4) of the Indian Constitution, a judge of the Supreme Court or High Court shall be removed on the grounds of -----.

(a) Violation of the Constitution

(b) Proved misbehaviour

(c) Bankruptcy

(d) Incapacity

(e) Charges of corruption

Answer Options:

(1) a only

(2) a, b c and e

(3) b and d

(4) All of the above